

Přiměřené zadostiučinění

Přiměřené zadostiučinění v souvislosti s nekalosoutěžním jednáním není prostředkem materiální reparační, při určení výše přiměřeného zadostiučinění nelze přihlídnout k hmotným (majetkovým) hlediskům, jakým je získaný majetkový prospěch z uskutečněného obchodního případu, nebo snížení objemu obchodu žalobce.

Přiměřené zadostiučinění v souvislosti s nekalosoutěžním jednáním není prostředkem materiální reparační, při určení výše přiměřeného zadostiučinění nelze přihlídnout k hmotným (majetkovým) hlediskům, jakým je získaný majetkový prospěch z uskutečněného obchodního případu, nebo snížení objemu obchodu žalobce.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Odo 652/2001, ze dne 18.9.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce C., a. s., zastoupeného, advokátkou, proti žalovanému P.M.S. P., s. r. o., zastoupenému, advokátem, o zadostiučinění Kč 17,000.000,- vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 33 Cm 67/98, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 26. června 2001, čj. 3 Cmo 484/99-147, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 26. června 2001, čj. 3 Cmo 484/99-147, ve výroku ve věci samé, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně tak, že se žaloba o zaplacení 1,000.000,- Kč zamítá a ve výroku o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů, se zrušuje a v tomto rozsahu se věc vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Krajský soud v Hradci Králové jako soud prvního stupně rozhodl rozsudkem z 13. 9. 1999 čj. 33 Cm 67/98-114, že žalovaný je povinen do tří dnů od právní moci rozsudku zaplatit žalobci 2,000.000,- Kč a že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Žalobce se domáhal na žalovaném zaplacení Kč 17,000.000,- jako přiměřeného zadostiučinění z titulu porušení obchodního tajemství jakožto nedovoleného jednání nekalé soutěže ze strany žalovaného.

Proti uvedenému rozsudku soudu prvního stupně podali odvolání žalobce i žalovaný. Odvolací soud výslovně v odůvodnění svého shora označeného rozsudku rozhodnutí uvedl, že postupoval v odvolacím řízení podle občanského soudního řádu (zákon č. [99/1963](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů, dále též „o. s. ř.“), ve znění účinném do 31. 12. 2000, v souladu s ust. bodu 1. a 15., hlavy I., části dvanácté, zákona č. [30/2000](#) Sb. a přezkoumal napadený rozsudek podle § 212 o. s. ř.

Odvolací soud vycházel ze zjištění, že žalobce se domáhal předcházející žalobou proti žalovanému

ochrany práv ke svému know-how, které tvořilo jeho obchodní tajemství a rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové z 6. 11. 1995 čj. 22 Cm 44/95-236 ve znění rozsudku Vrchního soudu v Praze z 21. 5. 1997 čj. 3 Cmo 37/96-272, byla žalovanému uložena povinnost zdržet se jednání směřujícího k využití výkresové dokumentace specifikovaných strojů a strojních zařízení, zdržet se jakékoli dispozice, úplatné nebo bezplatné, s touto výkresovou dokumentací nebo řešení v ní obsažených, zdržet se jednání, který by mohlo vést ke zpřístupnění této dokumentace a řešení v ní obsaženého jiným osobám nebo k jejímu zveřejnění, dále odstranit označení „D. m. P. M. s., s. r. o.“ z veškeré dokumentace, která obsahuje konstrukční řešení vyvinuté žalobcem a vydat žalobci všechny kopie výkresové dokumentace žalobce týkající se těchto strojů. Žalobci bylo též přiznáno právo uveřejnit na náklady žalovaného rozsudek odvolacího soudu v rozsahu výroku a právních závěrů odvolacího soudu. V odůvodnění tohoto rozhodnutí nebylo přisvědčeno námitkám, že jde o výrobu, jejíž podstata byla předmětem patentů zveřejněných ve třicátých letech (minulého století) a že jde o princip známý, ale bylo konstatováno, že předmětem obchodního tajemství není sám princip výroby kolagenových střev, ale konstrukční řešení výrobního zařízení, vycházející z vlastních poznatků z dlouhodobé výroby. Takové poznatky, promítnuté v určitém způsobu výroby a v určitém konstrukčním řešení, představují určitou hodnotu a jsou zvláštním nehmotným statkem, odlišným od samotného výrobního principu. V odůvodnění rozhodnutí se dále konstatuje, že žalovaný nepřipustně pominul závazky svého právního předchůdce i vlastní závazky vyplývající z příslušných smluv, vztahujících se k výstavbě závodu B., kde zapůjčená dokumentace žalobce byla důsledně chráněna před jakýmkoli jiným využitím, než pro dané speciální smluvní určení. Žalovaný porušil převzaté závazky a obchodní tajemství žalobce, a jeho činnost je nutno podle názoru soudů obou stupňů hodnotit jako nekalé soutěžní jednání ve smyslu § 51 obchodního zákoníku (zákon č. [513/1991](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů, dále též „obch. zák.“).

Odvolací soud uvedl, že v předmětné věci pak uplatnil žalobce v návaznosti na předchozí, shora popsanou věc, nárok na přiměřené zadostiučinění v peněžité formě ve výši Kč 17,000.000,- . Sama skutečnost, že k porušení obchodního tajemství žalobce žalovaným došlo, nebyla v průběhu řízení zpochybněna a sporným je, zda je možno přiznat zadostiučinění, když již v předchozím řízení bylo přiznáno právo uveřejnit rozsudek, a pokud ano, zda odpovídá poskytnutí zadostiučinění v peněžní formě a jaká je přiměřená výše tohoto zadostiučinění.

Odvolací soud dovodil, že právo uveřejnit rozsudek podle § 55 odst. 2 obch. zák. je právem specifickým a nelze je směřovat s právy podle ust. § 53 obch. zák., daným osobám, jejichž práva byla ohrožena nebo porušena nekalou soutěží. To, že v řízení, jehož předmětem byl zdržovací nárok, bylo soudem přiznáno právo uveřejnit rozsudek, nevylučuje právo žalobce na přiměřené zadostiučinění, jsou-li pro jeho přiznání splněny podmínky.

Odvolací soud konstatoval, že v dané věci opírá žalobce uplatněný nárok o materiální důsledky jednání žalovaného, a to pokles odbytu a zisku žalobce v zemích býv. Sovětského svazu v návaznosti na nárůst produkce závodu B. o 3 linky, při jejichž dodání došlo k porušení obchodního tajemství žalobce, avšak vedle toho žalobce poukazuje na snížení svého postavení na uvedeném trhu vůbec. Je nutno rozlišovat újmu imateriální a újmu materiální, k jejímuž vyrovnání slouží náhrada škody podle ust. § 373 an. obch. zák. Žalobce však výslovně náhradu škody nepožaduje. Vlastní porušení obchodního tajemství, v jehož důsledku došlo ke snížení postavení žalobce na významném trhu, podle názoru odvolacího soudu postačující k uznání práva na přiměřené zadostiučinění. Vzhledem ke specifičnosti dané produkce a významu konkrétního know-how pro podnikatelskou činnost žalobce je podle závěru odvolacího soudu odpovídající poskytnutí zadostiučinění v peněžní formě.

Pokud jde o přiměřenost výše zadostiučinění, soud prvního stupně uznal na základě volné úvahy, s přihlédnutím k intenzitě a závažnosti porušení obchodního tajemství, za přiměřenou výši 2,000.000,- Kč, odvolací soud pak při hodnocení této výše byl veden úvahou, že tu nelze zohlednit majetkovou újmu (ta měla být reparována náhradou škody, jak již zmíněno). Na druhé straně odvolací soud vzal v úvahu význam know-how, chráněného obchodním tajemstvím žalobce a tím podstatné snížení postavení žalobce na významném trhu, jakož i snížení celkového objemu obchodu, při němž k porušení došlo.

Odvolací soud proto dospěl k závěru, že je nutno přiznat zadostiučinění ve výraznější výši, nikoli však v takové výši, jakou přiznal soud prvního stupně a za odpovídající výši měl částku 1,000.000,- Kč. K argumentaci žalovaného, že průměrná výše dosud soudy přiznávaného zadostiučinění byla řádově ve stovkách tisíc korun, odvolací soud poznamenal, že přiměřenost je nezbytné posuzovat vždy podle okolností jednotlivých případů a podmínky mezi nimi se mohou značně lišit.

Z výše popsaných důvodů odvolací soud podle ust. § 220 odst. 1 o. s. ř. napadený výrok rozsudku soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu o zaplacení 1,000.000,- Kč zamítl, v rozsahu povinnosti žalovaného zaplatit žalobci 1,000.000,- Kč rozsudek potvrdil a současně rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce dovolání, a to do výroku, jímž byla zamítnuta žaloba o zaplacení přiměřeného zadostiučinění v částce přesahující 1,000.000,- Kč, a do výroku o nákladech řízení. Přípustnost dovolání opírá o ust. § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř., důvod dovolání spatřuje v tom, že rozsudek spočívá podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. na nesprávném právním posouzení věci, a to pouze pokud jde o výši přiznaného zadostiučinění.

Dovolatel se domnívá, že při určení výše přiměřeného zadostiučinění odvolací soud nesprávně posoudil zjištěné skutečnosti a nepřihlédl ke všem kritériím, která jsou podle judikatury a odborné literatury rozhodná pro určení výše přiměřeného zadostiučinění.

Podle názoru dovolatele právě údaje o odbytu žalobce na trzích v Rusku dokládají význam a velikost jednoho z trhů, který protiprávní jednání žalovaného zasáhlo. Údaje o kolísání tohoto odbytu v závislosti na produkci ruského výrobce kličkovkových střev B., jemuž bylo žalovaným dodáno výrobní zařízení při porušení obchodního tajemství žalobce, ukázaly, jak se jednání žalovaného projevilo ve vnímání postavení žalobce jeho zákazníky na ruském trhu. Jméno a pozice žalobce na tomto významném trhu se změnilo v důsledku jednání žalovaného. Jak vyplývá z judikatury i z odborné literatury, závažnost a intenzita protiprávního jednání a jeho dosah (jak velkou oblast trhu zasáhlo), jsou podstatnou součástí kritérií, která mají být vzata v úvahu při posuzování výše přiměřeného zadostiučinění (rozsudek NS sp. zn. Odon 45/97, rozsudek VS Praha sp. zn. Cmo 684/95, dále Macek, J., Tomsa, M.: Příspěvek k otázkám přiměřeného zadostiučinění v penězích v případech nekalé soutěže, porušení obchodního tajemství a při neoprávněném užívání obchodního jména, Právní praxe č. 4/98, s.204 an.).

Podle názoru žalobce odvolací soud nesprávně posoudil význam zjištěných skutečností pro určení výše přiměřeného zadostiučinění. Žalovaný závažným způsobem porušil obchodní tajemství žalobce a zpřístupnil jiným technologii výroby strojů, které žalobce používá pro výrobu svých výrobků.

Vzhledem k tomu, že trh se střívkou na masné výrobky je celosvětově rozdělen mezi několik málo výrobců a specifika strojů na výrobu předurčují vlastnosti produktů na nich vyráběných, odvozuje žalobce úspěch své podnikatelské činnosti, jakž i své postavení na místním i světovém trhu právě od zachování utajení této technologie. V úvahu je dále nutno vzít i subjektivní hlediska, zejména vědomost jednajícího (žalovaného) o závadnosti jeho jednání a jeho dopadech na postiženého, motiv závadného jednání, zda se postižený při zjištění závadného jednání, bránil atp. V tomto i v předcházejícím řízení bylo prokázáno, že žalovaný si protiprávnosti svého jednání i jeho důsledků byl plně vědom a že chtěl know-how žalobce obchodně realizovat jako své vlastní a také tak učinil. Dokonce žalovaný pokračoval vědomě ve svém protiprávním jednání i poté, kdy byl vysloven zákaz dispozice s dokumentací a know-how (nabízel stroje na prodejní výstavě). Soud prvního stupně důkazy v tomto směru považoval za irelevantní, odvolací soud se k tomuto hodnocení nevyjádřil.

Dovolatel má za to, že ani subjektivní stránka nemůže být pominuta. Zadostiučinění je určitou soukromoprávní sankcí, jejímž smyslem a účelem není jen nahradit imateriální újmu, ale i účinně postihnout toho, kdo se protiprávního jednání dopouští. Náhrada újmy je jednou stránkou, druhou stránkou je míra, v níž zaplacením přiznané částky zadostiučinění bude postižen ten, kdo se dopustil protiprávního jednání.

Dovolatel je toho názoru že v daném případě skutečnost prokazující význam porušeného práva, závažnost, intenzitu a dosah protiprávního jednání žalovaného na postavení žalobce na trhu potvrzují, že zadostiučinění ve výši 1,000.000,- Kč nemůže plnit funkci vyrovnání imateriální újmy. V tomto případě se mívá účinkem i druhá stránka – sankční působení zadostiučinění. Žalovaného neodradil od zneužívání obchodního tajemství žalobce ani soudní zákaz. Dále v předchozím řízení bylo prokázáno, že žalovanému byla za protiprávní jednání, spojené s dodáním tří linek do B., zaplacená cena ve výši více než 3 mil. amerických dolarů.

Dovolatel uzavírá, že vezme-li se v úvahu význam porušeného práva, významné snížení postavení žalobce na významném trhu i objem obchodu, při němž k porušení došlo a prospěch, který z něho žalovaný měl, je zřejmé, že částka Kč 1,000.000,- jako přiměřené zadostiučinění je jen symbolická.

Dovolatel navrhuje, aby dovolací soud napadený rozsudek (zjevně v dotčeném rozsahu) zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Podle bodu 17., hlavy I., části dvanácté, zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů, se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 1. 2001). Odvolací soud výslovně postupoval v řízení podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2000 a taktéž dovolací soud postupoval v řízení o dovolání podle téhož znění.

Nejvyšší soud konstatoval, že dovolání je přípustné podle ust. § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Předmětem dovolacího přezkumu je otázka právního posouzení přiměřenosti výše zadostiučinění

jako nároku, upraveného v ustanovení § 53 obch. zák.

Přiměřené zadostiučinění, které může být poskytnuto i v penězích, je jedním z nároků osob, jejichž práva byla nekalou soutěží porušena nebo ohrožena ruшитelem (v daném případě žalovaným), jak z cit. ustanovení plyne. Právní praxe i právní teorie jsou zajedno v tom, že nárok na přiměřené zadostiučinění je nárokem, jímž se reparuje újma nemateriální povahy. Tento aspekt vyvěrá již z podstaty tohoto nároku, který se označuje jako zadostiučinění neboli satisfakce, aby se již v názvu zdůraznila jeho imateriální povaha.

Ve formě zadostiučinění, jako prostředku satisfakčního, není možno proto brát ohled na prvky, které mají materiální povahu, poněvadž materiální reparaci tento právní prostředek ochrany proti nekalé soutěži neslouží.

Pokud tudíž se dovolatel domáhá, aby při určení výše přiměřeného zadostiučinění bylo přihlédnuto i ke hmotným (majetkovým) hlediskům, jakým je získaný majetkový prospěch z uskutečněného obchodního případu (obdržená cena 3 mil. dolarů), nebo snížení objemu obchodu žalobce (samozřejmě v číselném vyjádření) apod., nelze se s takovým právním názorem ztotožnit. Materiální či majetkové aspekty jsou rozhodné pro vznik nároků materiální povahy, jako je kupř. náhrada škody, avšak nikoli pro nárok satisfakční povahy, jak shora zdůrazněno.

Nárok na přiměřené zadostiučinění je dále nárokem, který má převážně, popř. výlučně objektivní charakter. Dovojuje se, že je nárokem „objektivním, který není vázán na naplnění jakýchkoli subjektivních podmínek“ (Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol.: Obchodní zákoník, komentář, 7. vydání, C. H. Beck 2002, str. 148). V rozsudku ze dne 25. 3. 1998 sp. zn. I. Odon 45/97 Nejvyšší soud dovedil, že „přiměřenost výše peněžního zadostiučinění musí být posuzována jak z objektivních, tak subjektivních hledisek“ (srov. též Faldyna, F. a kol. - autor příslušné části Hajn, P.: Obchodní zákoník s komentářem, I. díl, Codex 2000, str. 143.) V každém případě jsou subjektivní momenty z hlediska výše přiměřeného zadostiučinění pouze momenty doplňkovými.

Konečně pokud jde o dovolatelem tvrzenou sankční stránku působení zadostiučinění, nelze neuznat, že peněžní satisfakce má rovněž sankční povahu, neboť zaplacení zadostiučinění představuje pro rušitele také finanční újmu, nejen újmu morální, která má vyrovnat porušenou rovnováhu v postavení rušitele a postižené osoby. Tato sankční stránka nicméně hraje při poskytování zadostiučinění vedlejší, podružnou roli, protože rozhodující je nemateriální stránka satisfakce.

Z uvedeného se podává, že dovolatelem prosazovaná kritéria subjektivní a sankční povahy nejsou z hlediska přiměřenosti výše zadostiučinění určující.

Z toho zároveň plyne, že odvolací soud při hodnocení výše přiměřeného zadostiučinění vzal v úvahu rozhodná kritéria se zřetelem ke konkrétním okolnostem daného případu a jeho právnímu posouzení ve věci samé nelze vytknout pochybení.

Odvolací soud nicméně pochybil v tom směru, že nenapravit vadu, spočívající v tom, že soud prvního

stupně nerozhodl o podstatné části uplatněného nároku, vyjádřeného v žalobním petitu částkou 17,000.000,- Kč, tj. o částce 15,000.000,- Kč. Soud prvního stupně měl povinnost i v tomto rozsahu o žalobě rozhodnout a odvolací soud mu měl v tomto rozsahu uložit povinnost vydat doplňující rozsudek ve smyslu § 166 o. s. ř.

Řízení je proto postiženo (jinou) vadou, která mohla mít (a také měla) za následek nesprávné rozhodnutí ve věci [ust. § 241 odst. 3 písm. b) o. s. ř.] a dovolací soud proto musel rozhodnutí odvolacího soudu v napadeném rozsahu zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení (ust. § 243b odst. 1 in fine o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Blankosměnka](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada](#)
- [Směnečný a šekový platební rozkaz, prominutí zmeškání lhůty \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o dílo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Veřejné zakázky](#)
- [Výklad právních předpisů, přepravní smlouva](#)
- [Smluvní pokuta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)